

Datum: 12.02.2019

Medij: Biznis&Finansije

Rubrika: Intervju

Autori: Marko Miladinović

Teme: filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Pisaca ima, ali da li ima čitalaca?

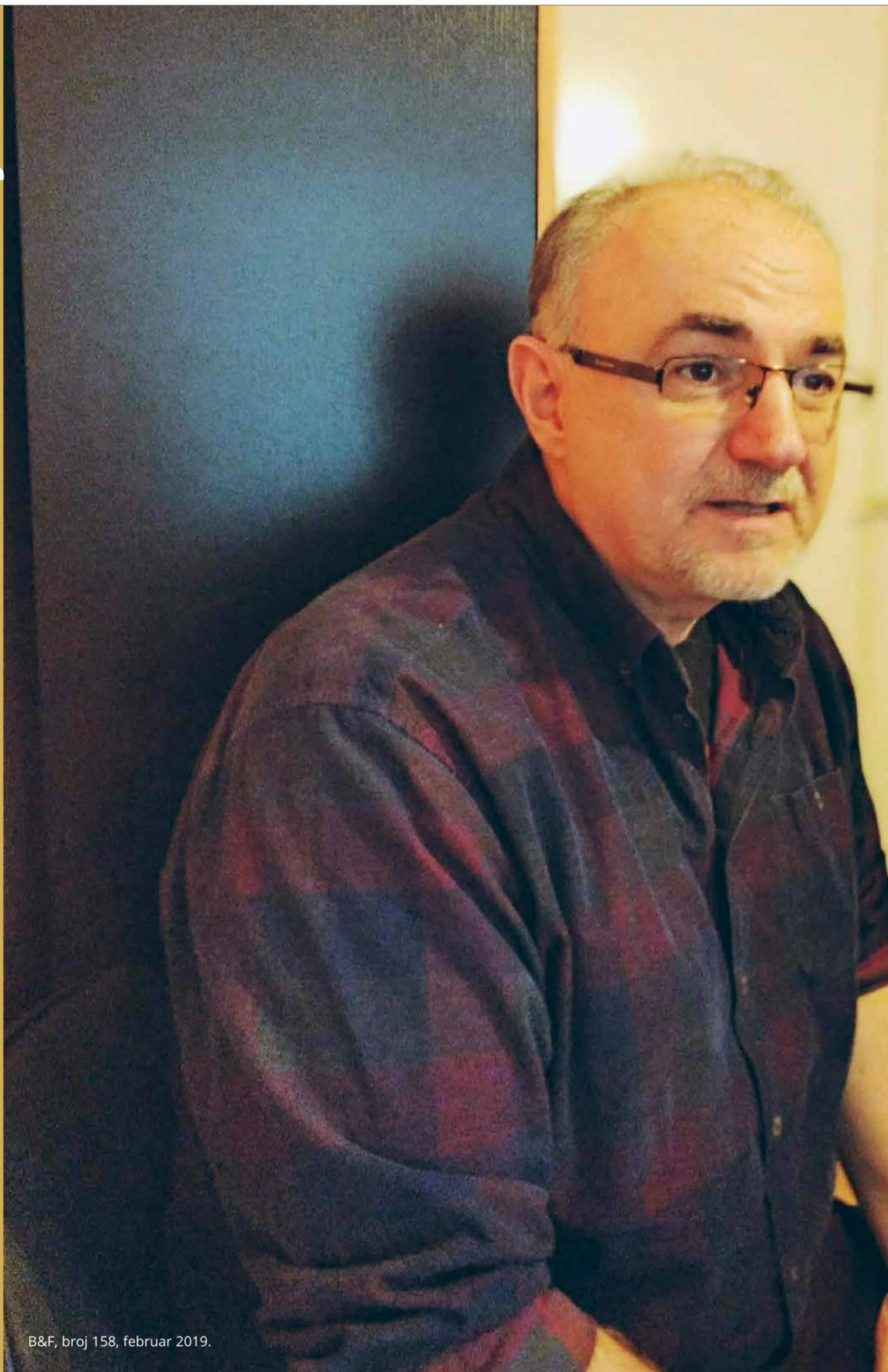
Napomena:

Površina: 1546

Strana: 58,59,60

INTERVJU

58

B&F, broj 158, februar 2019.

Datum: 12.02.2019

Medij: Biznis&Finansije

Rubrika: Intervju

Autori: Marko Miladinović

Teme: filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Pisaca ima, ali da li ima čitalaca?

Napomena:

Površina: 1546

Strana: 58,59,60

GORAN SKROBJONJA, PISAC I PREVODILAC

Pisaca ima, ali da li ima čitalaca?

Za svakog ljubitelja horora i naučne fantastike sa ovih prostora ime Gorana Skrobonje predstavlja sinonim za dobar prevod i kvalitetnu žanrovsku književnost od osamdesetih naovamo. Kao jedan od kreatora domaće literarne scene, podatak o sve većem broju objavljenih dela naših autora – kako u oblasti fantastike, tako i u književnosti glavnog toka – objašnjava ekonomskim i tehnološkim razlozima. „Izdavačima se više isplati kada štampaju dela domaćih autora, a istovremeno je prodor interneta doprineo da danas svako može da objavi svoju knjigu. Stoga, ponuda nikad nije bila veća, ali zato imamo sve manje vremena za pažljivo čitanje, pa kvalitet često prođe 'ispod radara'“.

Piše: Marko Miladinović

I ako je poznat po velikom broju naslova koje je napisao, priredio i preveo tokom karijere duge više od tri decenije, Goran Skrobonja je pravnik po struci, a 2009. godine je proglašen tehnološkim viškom u pančevačkoj „Petrohemiji“, gde je bio direktor za komercijalno-pravne poslove. Otprilike u to vreme je osnovao sopstveno izdavačko preduzeće „Paladin“, koje danas, u nešto izmenjenom obliku, funkcioniše kao prevodilačko-računovodstvena

agencija u kojoj radi sa svojom suprugom. Danas za sebe kaže da ionako ne bi mogao da se vrati u taj „korporativni cirkus“, niti da ima nekog šefa nad glavom.

Između pisanja mnoštva horor i fantastičnih pripovedaka, ili visokotiražnih romana, poput „Čoveka koji je ubio Teslu“, naš sagovornik je prevodio najbolja dela savremene žanrovske književnosti sa engleskog govornog područja, i stekao zavidnu reputaciju jednog od najcenjeni-

jih prevodilaca pisane reči kod nas. Njegovo interesovanje za takvu vrstu literature poteklo je od domaćih izdanja koja su objavljivana sedamdesetih godina, prvenstveno preko čuvene edicije „Kentaur“ koju je priređivao Zoran Živković, almanaha „Andromeda“ i časopisa „Sirius“.

Goran Skrobonja: Onog trenutka kada shvatite da možete da čitate na nekom od velikih svetskih jezika, za vas se otvara jedan potpuno novi svet. Kada sam upisao gimnaziju, u Beogradu su postojale dve najznačajnije knjižare – jedna kod Studentskog kulturnog centra, („Mladost“) i druga pored Srpske akademije nauka u Knez Mihailovoj ulici (mi klinici smo je nazivali „Antikvarnicom“) – u kojima su mogle da se nabave, jako povoljno, strane džepne knjige i stripovi. Na njih sam trošio sve više svog džeparca.

Moj prvi prevod bila je jedna priča Reja Bredberija iz zbirke pripovedaka „The Small Assassin“, koju sam preveo tokom služenja vojnog roka, odmah posle gimnazije, olovkom u vojničkoj svesci. Tih godina sam otkrio i Stivena Kinga, kada sam na kiosku u Trstu kupio džepnu zbirku njegovih priča „The Nightshift“. Prvi ozbiljni prevodi koje sam objavio bile su četiri priče iz te knjige.

● Od tog vremena pa do danas, koje su najbitnije promene zadesile polje žanrovske književnosti?

Goran Skrobonja: Sedamdesetih se na sceni u Americi i Britaniji pojavio veliki broj mladih pisaca koji su inspiraciju nalazili u žanrovskom pisanju, pa se veruje da su upravo oni spasili formu kratke priče u angloameričkoj književnosti. Dva-desetak godina kasnije taj pokret se malo umorio, ali njegovi najznačajniji pisci su nastavili da pišu. Od njih je, takođe, proisteklo i pretapanje žanrova. U principu, to izdavači ne vole mnogo, jer su im „mešavine“ komplikovanije za reklamiranje i

Datum: 12.02.2019

Medij: Biznis&Finansije

Rubrika: Intervju

Autori: Marko Miladinović

Teme: filmski, dramski, pozorišni umetnici

Napomena:

Površina: 1546

Naslov: Pisaca ima, ali da li ima čitalaca?

Strana: 58,59,60

INTERVJU

marketinške etikete. Posledica toga je da danas na tržištu postoji gomila podžanrova, svaki sa svojim posebnim nazivom.

● Čini se da globalna ponuda ovakve vrste književnosti nikada nije bila veća. Šta je bio glavni pokretač aktuelnog trenda?

Goran Skrobonja: Nekada su čitavi izdavački odbori, komisije i urednici odlučivali da li će neki rukopis biti prihvaćen za objavljivanje, i slično je i danas u ozbiljnim izdavačkim kućama. Međutim, mnogi pisci početnici sada biraju da preskoče te stepenike, pa koriste blagodeti savremenih tehnologija i jednostavno okače svoj tekst na Fejsbuk ili lični blog. To je dvosekli mač, jer koliko god da je u pitanju demokratski princip, on istovremeno podrazumeva nedostatak najosnovnije provere, pa su i rezultati, često, loši. Na kraju, tržište ipak sve izjednači – neki naslovi polako steknu kulturni status, dok drugi, koji su bili agresivno izreklamirani, budu zaboravljeni preko noći.

● Kako objašnjavate sve veći broj srpskih pisaca koji se okušavaju u fantastičnoj književnosti?

Goran Skrobonja: Kada sam se aktivno uključio u domaću scenu, bilo je veoma malo načina da se ljubitelji ovakve književnosti obaveste o zbivanjima u inostranstvu, o najnovijim autorima i knjigama. Nije bilo interneta, pa sam svaki put kada sam se vraćao sa putovanja, donosio čuveni američki časopis „Fangoria“, i sve što bih saznao iz njega prenosio sam ostalim ljubiteljima fantastike i horora, uglavnom preko fanzina „Emitor“, koji objavljuje Društvo ljubitelja fantastike „Lazar Komarčić“. Za „Emitor“ sam priredio više specijalnih brojeva posvećenih hororu, u kojima su bili prevodi priča, stručni tekstovi, prilozi o filmovi-

ma, kao i priče koje su, pored mene, pisali i ostali članovi Društva. To je kasnije – posle generacije u kojoj su Zoran Jakšić, Ilija Bakić, Boban Knežević, Radmilo Anđelković, Vladimir Lazović ili Ivan Nešić – dovelo do profilisanja kvalitetnih domaćih autora mlađe generacije, poput Darka Tuševljakovića, Pavla Zelića, Ota Oltvanjija ili Dejana Ognjanovića. Svi su oni na neki način iznikli iz rada „Lazara Komarčića“.

Uporedo sa njima, većem broju domaćih pisaca doprineo je jedan prilično banalan ekonomski mome-

Nije toliko loše što ima puno ljudi koji žele da pišu, ali bih ja više voleo kada bi bilo više onih koji zaista žele da čitaju

nat. Srpski izdavači, kojih je sada veoma mnogo, shvatili su pre petnaestak godina da im se mnogo više isplati kada objavljuju knjige naših autora. Na taj način su u mogućnosti da izbegnu jedan veliki deo troškova, za prevode, a zauzvrat dobijaju već gotov tekst koji samo treba urednički i lektorski pripremiti, a nekad ni toliko. Odjednom se na tržištu pojavilo puno novih pisaca, kako glavnog toka, tako i

Predrasude o piscima

„Oduvek je bila prisutna ta predrasuda da ukoliko pišete priče o čudovištima i strahovima iz dubine ljudske psihe, mora biti da ste nekakav čudak“, kaže Skrobonja. „Slične predrasude postoje i za pisce drugih žanrova. Stiven King je jednom rekao da nikad nije video veće dobručine od pisaca horora.“

žanrovske književnosti. Ponuda je velika i zato što su troškovi štampe tokom godina značajno pali, i to čak za tri do četiri puta, i u poređenju sa zemljama u okruženju knjige u Srbiji su veoma jeftine.

● Da li posledica takve politike može da bude prezasićenost tržišta, i kako se taj iznenađni kvantitet odrazio na kvalitet objavljenih dela?

Goran Skrobonja: Glavna posledica je da su se čitaoci našli u čudu i više ne mogu da isprate sve, pa se dešava da neki dobri naslovi ostanu dugo nezapaženi ukoliko nisu marketinški pogurani. Na posletku, nije toliko loše što ima puno ljudi koji žele da pišu, ali bih ja više voleo kada bi bilo više onih koji zaista žele da čitaju. Ujedno, nove komunikacije su dovele do toga da zapravo imamo sve manje vremena za čitanje sa uživanjem, odnosno počeli smo sve da sagledavamo površno. Tekstovima na internetu posvećujemo u proseku tek po nekoliko sekundi, a vidimo kako se to odrazilo na njihov kvalitet.

● Posle tolikih hiljada stranica koje ste preveli, čitalačka publika Vas prepoznaje kao pouzdanog prevodioca, koji piše tačno i tačno. Koji biste savet uputili svojim mlađim kolegama?

Goran Skrobonja: Imao sam tu sreću da prevodim one naslove i vrste književnosti koje volim, i u prevodjenju sam se uvek rukovodio, pre svega, osnovnim osećajem za maternji jezik. Rekao bih da mnogi mladi prevodioci danas ne žele da prihvate da na prvom mestu moraju dobro da poznaju sopstveni jezik, i da mnogo čitaju. Bez toga, prevodiće im biti bez duha, poput teksta sa Google translate-a. Čitalac treba da stekne utisak da je knjiga koju čita originalno napisana na njegovom jeziku.

